

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: Člověk a jeho svět

VLASTIVĚDA

Charakteristika vyučovacího předmětu – 1. stupeň

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět **vlastivěda** se vyučuje jako samostatný předmět

ve 4. ročníku 2 hodiny týdně

v 5. ročníku 2 hodiny týdně

Vlastivěda je realizována ve vzdělávacím oboru Člověk a jeho svět.

Vzdělávací obsah je rozdělen na pět tematických okruhů, ve vlastivědě se realizují tři okruhy:

Místo, kde žijeme

Lidé kolem nás

Lidé a čas

Výuka probíhá většinou v kmenových třídách. Způsob naplňování cílů tohoto předmětu jsou vlastivědné vycházky, exkurze, práce s knihou, atlasem a texty na internetu. Důraz je kladen na rozvoj komunikačních dovedností, vyhledávání a práce s informacemi. Žáci se učí vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem a problémům včetně situací ohrožení. Učí se vnímat současnost jako výsledek minulosti.

Místo, kde žijeme

V tomto tematickém okruhu se žáci učí poznávat nejbližší okolí, vztahů a souvislostí, chápat organizaci života v rodině, ve škole, v obci, ve společnosti. Učí se do života vstupovat s vlastními představami a aktivitou. Žák prakticky poznává místní, regionální skutečnosti, např. dopravní výchovu, postupně rozvíjí vztah k místu bydliště, k zemi, národní cítění.

Lidé kolem nás

Žáci si upevňují základy vhodného chování a jednání mezi lidmi. Uvědomují si význam a podstatu tolerance, pomoci, solidarity, úcty, snášenlivosti a rovného postavení mužů a žen. Seznamují se se základními právy a povinnostmi, se světem financí i problémy ve společnosti i ve světě.

Poznávají, jak se lidé sdružují, baví, jakou vytvářejí kulturu.

Žák získává prvotní poznatky k výchově budoucího občana demokratického státu.

Lidé a čas

Žáci se učí orientovat se v dějích a v čase, poznávat historické děje a věci, jak se věci vyvíjejí. Vycházejí od nejnámějších událostí v rodině, obci a regionu. Seznamují se s nejdůležitějšími událostmi v historii naší země.

Vyvoláváme u žáků zájem o minulost a o kulturní bohatství regionu i celé vlasti.

Získávají zkušenosti, jak samostatně vyhledávat, získávat, zkoumat a třídit informace z dostupných zdrojů, v počátku od členů rodiny a lidí v nejbližším okolí.

V rámci tohoto předmětu jsou naplňovány tyto výchovné a vzdělávací strategie:

Kompetence k učení

- učíme žáky vyznačit v jednoduchém plánu obce místo bydliště, školy, cestu na určené místo
- učíme žáky začlenit obec (město) do příslušného kraje
- snažíme se vést žáky k užívání správné terminologie a symboliky
- vedeme žáky k práci s textem a vyhledávání informací v encyklopediích a mapách
- vedeme žáky ke správné orientaci v problematice peněz a cen a odpovědnému spravování osobního účtu

Kompetence k řešení problémů

- učíme žáky rozlišit přírodní a umělé prvky v okolní krajině
- umožňujeme žákům pracovat s odbornou literaturou, encyklopediemi apod.
- umožňujeme žákům spolupodílet se na přípravě kvízů, hádanek apod.

Kompetence komunikativní

- motivujeme žáky k využívání všestranné a účinné komunikace
- vedeme žáky samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní a bezkonfliktní komunikaci, k bezpečné komunikaci prostřednictvím elektronických médií
- posilujeme, aby žák využíval časové údaje při řešení různých situací, rozlišoval děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti
- vedeme žáky k ověřování výsledků, k argumentaci

Kompetence sociální a personální

- vedeme žáky k rozlišování vztahů mezi lidmi, národy
- motivujeme žáky k využívání interpretace či prezentace různých textů, obrazových materiálů a jiných forem záznamů
- vedeme žáky ke kulturnímu a tolerantnímu chování a jednání na základě respektu a uplatňovaných pravidel soužití
- podporujeme činnost žáků při práci ve skupinách, vedeme žáky k vzájemné spolupráci

Kompetence občanská

- zařazujeme činnosti, kde žáci poznávají a pojmenovávají některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události v oblastech ČR (případně ve státech Evropy)
- podporujeme u žáků toleranci k přirozeným odlišnostem lidské společnosti
- nabízíme žákům možnost podílet se na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků
- učíme žáky hodnotit vlastní výsledky

Kompetence pracovní

- klademe důraz, aby žák uplatňoval elementární poznatky o lidské společnosti, soužití a o práci lidí, na příkladech porovnával minulost a současnost
- snažíme se u žáků vzbudit zájem o náměty, názory, zkušenosti ostatních žáků
- učíme žáky plánovat úkoly a postupy
- motivujeme žáky k využití možné spolupráce s ostatními žáky při plnění úkolů
- vedeme žáky k využívání znalostí a dovedností v jiných předmětech a v obecném životě

Kompetence digitální

- žáci jsou vedeni k vytváření a upravování digitálního obsahu a vyjadřování se za pomoci digitálních prostředků

Předmětem se prolínají průřezová témata:

VDO - Občan, občanská společnost a stát – občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku); Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana; úloha občana v demokratické společnosti; základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciaci, různorodost); principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů)

VDO - Formy participace občanů v politickém životě – volební systémy a demokratické volby a politika (parlamentní, krajské a komunální volby); obec jako základní jednotka samosprávy státu; společenské organizace a hnutí

VDO - Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování – demokracie jako protiváha diktatury a anarchie; principy demokracie; základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka); význam Ústavy jako základního zákona země; demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti

EGS - Evropa a svět nás zajímá – rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa; místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu; naši sousedé v Evropě; život dětí v jiných zemích; lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy

EGS - Jsme Evropané – kořeny a zdroje evropské civilizace; klíčové mezníky evropské historie; Evropská integrace; instituce Evropské unie a jejich fungování; čtyři svobody a jejich dopad na život jedince; co Evropu spojuje a co ji rozděluje; mezinárodní organizace a jejich příspěvek k řešení problémů dětí a mládeže

MKV - Princip sociálního smíru a solidarity – odpovědnost a příspěvek každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám; nekonfliktní život v multikulturní společnosti; aktivní spolupodílení se podle svých možností na přetváření společnosti, zohlednění potřeb minoritních skupin; otázka lidských práv, základní dokumenty

OSV – Osobnostní rozvoj – Sebepoznání a sebepojetí – Já jako zdroj informací o sobě, druhí jako zdroj informací o mě, moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty), co o sobě vím a co ne, jak se promítá mé já v mém chování, můj vztah k sobě samému, moje učení, moje vztahy k druhým lidem, zdravé a vyrovnané sebepojetí

OSV – Osobnostní rozvoj – Seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle, organizace vlastního času, plánování učiva i studia, stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení.

OSV – Sociální rozvoj – poznávání lidí – vzájemné poznávání se ve skupině / třídě, rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech, chyby při poznávání lidí.

OSV – Sociální rozvoj – mezilidské vztahy -péče o dobré vztahy, chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc, lidská práva jako regulativ vztahů, vztahy a naše skupina/ třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny).

